

Tema 15. Crkva i Država

Spasenje je ostvareno po Kristu, te je prema tome poslanje Crkve usmjereno prema ljudskoj osobi u njegovom ili njezinom cjelovitom biću.

17.12.2012.

1. Poslanje Crkve u svijetu

Spasenje je ostvareno po Kristu, te je prema tome poslanje Crkve usmjereno prema ljudskoj osobi u njegovom ili njezinom cjelovitom biću. Stoga kada Crkva predlaže

društveni nauk, ne samo da se ne udaljuje od svojeg poslanja, već ga vjerno ispunjava. Štoviše, evangelizacija ne bi bila autentična ako ne bi vodila računa o odnosu između Evanđelja i osobnog ponašanja, kako na individualnoj tako i na društvenoj razini. Crkva provodi svoje aktivnosti u svijetu i trebala bi imati skladan odnos s njim, uvažavajući strukturu i svrhu različitih ljudskih organizacija.

Prema tome Crkva ima poslanje, a i pravo, da se bavi društvenim problemima. Kada to čini „ne može je se optuživati da nadilazi svoje specifično polje kompetencije i, još manje, naređenje primljeno od Gospodina“.[1]

Poslanje Crkve na ovom području ne ograničuje se na predlaganje etičkih smjernica. Već uključuje pojašnjavanje dubljeg smisla Evanđelja za društveni život, u

skladu s punom istinom o čovjeku, naznačuje ponašanje sukladno toj istini i poziva na njeno ispunjenje.

Između kršćanskog života i ljudskoga napretka postoji duboka i bitna povezanost: antropološka veza, teološka nedjeljivost i dužnost milosrđa.[2] Taj sklad ipak ne podnosi zbrku: svrha kršćanskoga ponašanja jest poistovjećivanje s Kristom; njegovo oslobođenje je oslobođenje od grijeha, što zasigurno zahtjeva ustrajnost u pojedinim slučajevima.[3] Ovo razlikovanje je osnova samostalnosti zemaljskih stvarnosti.

Naučavanje Učiteljstva na ovom polju se prema tome ne širi na tehničke vidove, niti predlaganje sustava društvenog organiziranja, koji se ne tiču njegovog poslanja. Ova naučavanja traže samo oblikovanja savjesti; i tako ne sprečavaju autonomiju zemaljskih stvarnosti.[4]

Stoga crkvena Hijerarhija nema neposrednu ulogu u organiziranju društva; njezin je zadatak podučiti i tumačiti izvorno moralna načela na tom području. Zato Crkva prihvaća bilo koji društveni sustav u kojem se poštuje ljudsko dostojanstvo; i vjernici su dužni prihvatiti društveno Učiteljstvo s podrškom razuma, volje i djela (usp. *Lk 10, 16; Katekizam katoličke crkve*, 2032 i 2037).

2. Odnos između Crkve i Države

Religija i politika su različita područja, iako ne odijeljena, jer religiozan čovjek je i građanin u istoj osobi koja je pozvana obavljati kako svoje vjerske dužnosti tako i svoje društvene, ekonomske i političke dužnosti. Ipak, nužno je da „s pažnjom nauče razlikovati prava i dužnosti koje se po svojoj prirodi tiču Crkve i onih koje su u njihovoj nadležnosti kao članova ljudskog društva. Nastoje se međusobno

slagati, imajući pred očima, da se u svakoj vremenskoj stvari moraju voditi po kršćanskoj savjesti, jer nijedna ljudska aktivnost, pa ni u prolaznom poretku, ne može izbjeći Božju vlast. Konkretno, u naše je vrijeme od velike važnosti da ta razlika i ova skladnost u ponašanju vjernika sjaje najjačom jasnoćom“.

[5]Može se reći da se u ovim riječima sažima način na koji katolici mogu živjeti Gospodinovo naučavanje: *Dajte Caru carevo, a Bogu Božje. (Mt 22,21)*

Odnos između Crkve i Države prema tome podnosi, jednu razliku bez odvajanja, jedno jedinstvo bez pomutnje (usp. *Mt 22, 15-21*). Taj će odnos biti ispravan i plodonosan ako slijedi tri temeljna načela: prihvatiti postojanje etičkog područja koje prethodi i zastupa politička sfera; razlikovati religijsko poslanje i ono političko; podupirati suradnju među ovim područjima.

a) Moralne vrijednosti trebaju oblikovati politički život

Prijedlog „etičke Države“, koji zahtjeva uređenje moralnog ponašanja građana, je teorija koja je potpuno odbačena, budući da često vodi prema totalitarizmu ili sadrži izrazito autoritativne težnje. Nije uloga Države da odlučuje što je dobro ili što je zlo, naprotiv ona ima dužnost tražiti i promicati zajedničko dobro i zato će ponekad trebati donositi zakone koji se tiču ponašanja građana.

Ovo odbijanje „Etičke Države“, ipak ne mora voditi suprotnoj zabludi: moralnoj „neutralnosti“ države koje ne postoji niti može postojati. U stvari, moralne vrijednosti ukazuju na kriterije koji podupiru potpuni razvoj osoba; taj razvoj, u svojoj društvenoj dimenziji, oblikuje dio zajedničkog, zemaljskog dobra; i odgovorni glavar zajedničkog dobra

je Država. Država mora uz ostalo podupirati moralno vladanje osoba, osobito u društvenom životu.

b) Crkva i Država razlikuju se po svojoj naravi i ciljevima

Crkva je od Krista dobila apostolski mandat: *zato idite i učinite sve narode učenicima mojim! Krstite ih u Ime Oca i Sina i Duha Svetoga! (Mt, 19-20).*

Svojim naukom i apostolskim djelovanjem, Crkva doprinosi ispravnom poretku zemaljskih stvari, na način da služe čovjeku u postizanju svojeg krajnjeg cilja i da ga ne odvrate od njega.

Sredstva koja Crkva koristi da dovrši svoje poslanje su prije svega duhovna: propovijedanje Evandjelja, davanje sakramenata i molitva. Također treba koristiti materijalna sredstva, koja odgovaraju utjelovljenoj prirodi ljudske osobe (usp. *Heb 4,32-37; 1 Tm 5,18*); ova sredstva uvijek moraju biti u skladu s

Evandjeljem. Osim toga, Crkva mora biti neovisna da bi ostvarila svoje poslanje u svijetu, ali ne i prevlast političkog ili ekonomskog karaktera (usp. *Katekizam katoličke crkve*, 2246; *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 426).[6]

Svrha države je vremensko opće dobro civilnoga društva; ovo dobro nije samo materijalno, nego i duhovno, jer su članovi društva osobe s tijelom i dušom. Društveni napredak iziskuje, osim materijalnih sredstava i puno drugih dobara duhovnog značaja: mir, red, pravednost, slobodu, sigurnost, itd. Ta se dobra mogu postići samo izvršavanjem društvenih kreposti, koje Država mora promicati i zaštititi (npr. javni moral).

Razlika između religioznog i političkog područja upućuje na to da Država ne posjeduje „svetost“ niti mora upravljati savjestima, jer se

moralna osnova politike nalazi izvan nje. Nadalje, Crkva ne posjeduje prinudnu političku moć; njezina je vlast duhovnog karaktera i nikada ne bi trebala nametati nijedno političko rješenje. Stoga, Država i Crkva uređuju svoje vlastite službe, njegujući društvenu i vjersku slobodu.

Iz toga proizlaze dva važna prava: pravo Crkve na vjersku slobodu koje se sastoji u imunitetu prisile od strane Države; i pravo katolika na slobodu djelovanja uvažavajući hijerarhiju u svjetovnim stvarima, iako s obvezom da se slijedi Učiteljstvo Crkve (usp. *CIC*, kanon 227). Osim toga Crkva, „u propovijedanju evanđeoske istine, objašnjavajući sve dijelove ljudskog djelovanja svojim naukom i sa svjedočanstvom kršćana, Crkva poštuje i promiče političku slobodu i odgovornost građana“.[7]

c) Suradnja između Crkve i Države

Razlika između Crkve i Države ne podnosi (kako je rečeno) potpuno odvajanje, niti potrebu da Crkva ograniči svoje djelovanje na privatno i duhovno područje. Crkva svakako „ne može niti je dužna zamijeniti Državu. Ali ne može niti smije ostati na rubu u borbi za pravednost“.[8] Stoga Crkva ima pravo i dužnost „podučavati svoj nauk o društvu, vršiti svoje poslanje među ljudima bez ikakvog ometanja i izreći svoj moralni sud u onim stvarima koje se tiču javnog reda kada to zahtijevaju temeljna prava osobe ili spasenje duša“.[9]

Tako, na primjer, Crkva može i mora naznačiti da je neki zakon nepravedan, jer je protivan prirodnom zakonu (zakoni o abortusu ili rastavi braka), ili da su određeni običaji ili situacije nemoralne premda dopuštene po

civilnoj vlasti, ili da katolici nisu dužni davati svoju podršku onim osobama ili strankama koje bi predlagale ciljeve suprotne Božjem zakonu, a prema tome i dostojanstvu ljudske osobe te općem dobru.[10]

Kako Crkva tako i oni koji vladaju društvom (iako različitih naslova) stoje na službu čovjeku, i „ovu službu će ostvarivati s toliko većom efikasnošću, na dobro sviju, koliko je zdravija i bolja suradnja među njima“.[11]

Praktični oblici za uređenje ovih odnosa mogu varirati prema okolnostima: na primjer, ne će biti isti u zemljama s katoličkom tradicijom kao u onima gdje je prisutnost katolika manjinska.

Bitan vid na koji treba uvijek paziti je zaštita prava na vjersku slobodu.[12] Bdjati nad uvažavanjem ovog prava znači bdjeti nad uvažavanjem cijelog društvenog poretka. Pravo na

društvenu i građansku slobodu u vjerskim pitanjima, je izvor i sinteza svih ljudskih prava.[13]

U mnogim zemljama Ustav (ili ustroj temeljnih zakona koji reguliraju sustav vlade jedne Države) garantira u potpunosti vjersku slobodu svih građana i vjerskih zajednica; ovim putem i Crkva može naći dovoljno slobode za vršenje svoga poslanja i prostora za razvijanje svojih apostolskih inicijativa.[14]

Također, gdje je moguće, Crkva nastoji uspostaviti sporazume s Državom, najčešće Konkordatima, u kojima se ugovaraju konkretna rješenja vezana za odnos Države i Crkve: sloboda za obavljanje svoga poslanja, sporazumi u ekonomskim stvarima, blagdani, itd.

3. Mjerodavnost u miješanim pitanjima

Ima stvari u kojima Crkva i Država moraju posredovati u skladu sa svojim odnosnim nadležnostima i svrhovitošću (nazvanim miješana pitanja), kao što su obrazovanje, brak, društveno povezivanje, pomaganje potrebitima.[15] Kod ovih stvari naročito je nužna suradnja, na način da svatko od njih može obavljati svoje poslanje bez ometanja druge strane.[16]

a) Crkva ima nadležnost u reguliranju katoličkog braka, čak i kada je samo jedan od mladenaca katolik: između ostalog stoga što je brak sakrament i Crkva ima pravo određivati propise na koji se način udjeljuje. Dok je Država odgovorna za regulaciju njegovih civilnih učinaka: podjela dobara među bračnim drugovima, itd. (*CIC*, kanon 1059). Država ima dužnost priznati katolicima pravo na sklapanje kanonskog braka.

b)Odgajanje djece –u vjerskom pitanju– pripada roditeljima po prirodnom pravu; oni su ti koji trebaju odrediti vrstu poduke koju žele za svoju djecu i ona sredstva koja će podupirati taj cilj: škola, kateheze, itd.[17] Tamo gdje nije dostatan poticaj roditelja ili društvenih zajednica, Država je dužna *supsidijarno* uspostaviti svoje vlastite škole, uvijek poštujući pravo roditelja na usmjerivanje odgoja svoje djece.

Po ovom pravu uključeno je da mogu promovirati i usmjeravati škole u kojima njihova djeca mogu dobiti odgovarajući odgoj što bi u skladu s njihovom društvenom vrijednošću Država mora priznavati i pripomagati.[18] I također imaju pravo da njihova djeca u državnim ili drugim školama dobivaju obrazovanje koje je u skladu s njihovim vjerskim uvjerenjima.[19]

Država treba diktirati propise za nastavu, koji su potrebni za zajedničko dobro (standardi, akademski stupnjevi, pristup svima na nastavu, minimalan sadržaj za dobivanje odgovarajućih akademskih stupnjeva, priznavanje naslova, itd.). Pokušaj Države da zadrži monopol obrazovanja je zlostavljanje, pa makar to bilo i neposredno (usp. *CIC*, kanon 797).

U nadležnosti Crkve jest, uvijek odrediti i bdjeti nad svime što se odnosi na obrazovanje i širenje katoličke vjere: programi, sadržaji, knjige, podobnost profesora. To je vid prava Crkve da brani i osigurava svoj vlastiti identitet i integritet svojeg nauka. Nitko se, prema tome, ne može nametnuti za učitelja katoličke doktrine (u školama bilo kojeg stupnja) ako nije prolazno ocijenjen od crkvenog autoriteta (usp. *CIC*, kanon 804-805).

c) Crkva također ima pravo promicati društvene inicijative koji su u skladu s vjerskim poslanjem (bolnice, javni mediji, domovi za siročad, ubožnički centri) i da Država prizna ova „katolička“ postignuća po istim uvjetima kao inicijative koje promoviraju druge strane (financijska oslobađanja, tituliranje osoblja, subvencije, suradnja volontera, mogućnost primanja darova, itd.).

4. Sekularnost i sekularizam

Danas je vrlo aktualna tema, razlika između sekularnosti i sekularizma. Pod sekularnosti se podrazumijeva da je Država neovisna što se tiče crkvenih zakona; dok sekularizam traži neovisnost od politike, što se tiče moralnog poretka i same božanske zamisli te stremi zatvaranju vjere u čisto privatnu sferu. Na ovaj način krši pravo na vjersku slobodu i nanosi štetu

društvenom poretku (usp. *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 572).

Autentična sekularnost izbjegava dva ekstrema: pokušaj da se građansko društvo nametne za arbitra moralnosti[20], i, *a priori*, odbijanje moralnih vrijednosti koje dolaze iz kulture, vjere, itd., kojih se ljudi slobodno pridržavaju i koje ne bi trebala odrediti vlast.[21]

Nadalje je potrebno naglasiti da je iluzorno i nepravedno zahtijevati da vjernici djeluju u politici „kao da Bog ne postoji“. Svaka osoba djeluje na temelju svojih kulturnih (religioznih, filozofskih, političkih, itd.) uvjerenja, proizašlih ili ne iz jedne religiozne vjere; prema tome, to su uvjerenja koja utječu na društveno ponašanje građana.

Djelovati u politici u skladu s vlastitom vjerom, ako je povezano s dostojanstvom osobe, ne znači da je politika podređena religiji. Znači da

je politika u službi osobe i, prema tome, mora poštivati moralne zahtjeve, to bi značilo da mora poštivati i podupirati dostojanstvo svakog ljudskog bića.

5. Društveni pluralizam katolika

Sve što smo rekli slaže se s legitimnim pluralizmom katolika na društvenom području. Iste se korisne stvari mogu postići različitim putovima; prema tome, razuman je pluralizam mišljenja o tome kako postići određen društveni cilj. Prirodno je da pristaše nekog rješenja legitimno traže načine da ga ostvare. Ipak, nijedno mišljenje nema sigurnosti da je jedina odgovarajuća alternativa (između ostaloga, jer politika u velikom dijelu radi sa zamišljenim futurizmima: umijeće je ostvarivati moguće) i, još manje, biti jedino koje odgovara nauku Crkve[22]: „Nikome nije dozvoljeno pozivati se na autoritet Crkve

isključivo u prilog svog mišljenja“.

[23]

U ovom smislu svi vjernici, a osobito laici, imaju pravo da se u Crkvi prizna njihova legitimna autonomija da upravljaju svojim zemaljskim poslovima prema svojim vlastitim uvjerenjima i sklonostima, da budu uvijek u skladu s katoličkim naukom. I ne smiju uplesti Crkvu u svoje osobne odluke i društvene djelatnosti, izbjegavajući predstavljati svoja rješenja kao „katolička“.[24]

Pluralizam, iako pozitivno dobro, ne bi trebalo pomiješati s etičkim relativizmom.[25] Pluralizam je moralno prihvatljiv dok se radi o odlukama usmjerenim prema osobnom i općem dobru; ali to nije tako ako se odluka protivi prirodnom zakonu, javnom poretku i temeljnim pravima ljudi (usp. *Katekizam katoličke crkve*, 1901). Izvan tih

ekstremnih slučajeva, pluralizam bi trebalo štiti u vremenskim stvarima, kao dobro za osobni, društveni i crkveni život.

Enrique Colom

Osnovna Biografija

Katekizam katoličke crkve, 2104-2109; 2244-2246; 2419-2425

II Vatikanski Koncil, *Gaudium et spes*, 74-76; i Deklaracija *Dignitatis humanae*, 1-8: 13-14.

Ivan Pavao II, *Christe fideles laici*, 30.XII 88., 36-44.

Preporučeno štivo

Sv. Josemaría, Homilija *Strastveno ljubiti svijet*, u *Razgovorima s Mons. Esrivá de Balaguer*, 113.123.

Kongregacija za doktrinu vjere, *Doktrinarna nota o nekim pitanjima*

koja se tiču sudjelovanja katolika u političnom životu, 24.XI 2002.

Kompendij socijalnog nauka Crkve, 49-55; 60-71; 189-191; 238-243; 377-427.

[1] Ivan Pavao II, Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 30. prosinca 1987, 8. Usp. Pavao VI, *Evangelii nuntiandi*, 8. prosinca 1975, 29 i 30; Ivan Pavao II, *Discurso en Puebla*, III; Enciklika *Redemptor hominis*, 4. ožujka 1979, 15; *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 64 i 71.

[2] Usp. Pavao VI, *Evangelii nuntiandi*, 31. Ujedinjenje ljudskog s božanskim je vlastito Opusu Dei: njegov je utemeljitelj kazao da je cijeli život njegovih vjernika „služenje isključivo nadnaravnim ciljevima, jer Opus Dei nije i ne će nikada biti (niti će moći biti)

vremensko sredstvo; ali u isto vrijeme je i služenje čovjeku, jer ne činite ništa više od pokušaja postići kršćansko savršenstvo u svijetu, iskreno, s vašim posve slobodnim i odgovornim ostvarenjem na svim područjima građanskog djelovanja. Služba odricanja, koja ne ponižava, nego naučava, koja širi srce (čini ga više rimskim, u daleko dubljem smislu od ove riječi) i zahtjeva čast i dobro za narode svih zemalja: da bi svaki dan bilo manje siromašnih, manje neobrazovanih, manje duša bez vjere, manje razočaranih, manje ratova, manje nesigurnosti, više milosrđa i više mira“ (Sv. Josemaría, *Pismo 31. svibnja 1943.*, br. 1 u J.L. Illanes, F.Ocáriz, P. Rodríguez, *Opus Dei u Crkvi*, Rialp, Madrid 1993, p. 178).

[3] Usp. PAVAO VI, *Evangelii nuntiandi*, 9, 33-35; Kongregacija za doktrinu vjere, *Libertatis conscientia*, 23. ožujka 1986, 23.

[4] Kada govorimo o vrijednostima koje favoriziraju razvoj ljudskog dostojanstva, *Kompendij socijalnog nauka Crkve* navodi: „Poštivanje legitimne autonomije zemaljskih stvarnosti nalaže Crkvi da ne preuzima na se specifične ovlasti strukovnog i vremenskog poretka, ali joj ne priječe posredovati da pokaže kako su, u raznim ljudskim opcijama, ove vrijednosti potvrđene ili obratno, poricane“ (*Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 197). Usp. II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Gaudium et spes*, 36 i 42; Pavao VI, Enciklika *Populorum progressio*, 26. ožujka 1967, 13; Ivan Pavao II, Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 41; *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 68 i 81.

[5] II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Lumen gentium*, 36. Usp. *Katekizam katoličke crkve*, 912.

[6] Usp. II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Gaudium et spes*, 76; Deklaracija *Dignitatis humanae*, 13.

[7] II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Gaudium et spes*, 76.

[8] Benedikt XVI, Enciklika *Deus caritas est*, 25. prosinca 2005., 28. Usp. Benedikt XVI, *Razgovor u Veroni*, 19. listopada 2006.

[9] II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Gaudium et spes*, 76.

[10] Usp. *Ibidem*, 40 i 41.

[11] *Ibidem*, 76, Usp. *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 425.

[12] Ovo pravo se ne sastoji u tome da bi čovjek imao slobodu pred Bogom, birati jednu ili drugu religiju, jer postoji samo jedna prava vjera i čovjek je dužan tražiti istinu i kad je jednom nađe, upaliti ju (Usp. II Vatikanski Koncil, Deklaracija

Dignitatis humanae, 1). Pravo na vjersku slobodu „se sastoji u tome da svi ljudi moraju biti imuni na prisilu, koliko od osobitih ljudi toliko od društvenih zajednica i od bilo koje ljudske moći, i ovo na takav način, da se u vjerskim stvarima niti obvezuje nikome raditi protiv svoje savjesti niti se ne da ometati da djeluje u skladu s njom privatno i javno, sam ili združen s drugima, unutar propisanih granica“ (II Vatikanski Koncil, Deklaracija *Dignitatis humanae*, 2). „Poštivanje prava i vjerske slobode od strane Države je znak poštivanja drugih temeljnih ljudskih prava, jer je prešutno priznanje postojanja poretka koji nadvisuje političku dimenziju postojanja, poredak koji se rađa iz sfere slobodnog pristupanja zajednici spasenja pred Državom“ (Ivan Pavao II, *Razgovor*, 9. siječnja 1989., 6). Kaže se da je zajednica spasenja nastala prije Države, jer se osoba učlanjuje u nju s gledanjem na cilj

koji se susreće na uzvišenijem planu od ciljeva političke zajednice.

[13] Usp. Ivan Pavao II, Enciklika *Centesimus annus*, 1. svibnja 1991., 47. Pravo na slobodu u religioznim stvarima „vezano je sa sve ostale slobode“; još više, „one sve to obznanjuju kao temelj“ (Ivan Pavao II, *Razgovor*, 23. ožujka 1991., 2).

[14] Usp. II Vatikanski Koncil, Deklaracija *Dignitatis humanae*, 13.

[15] Uvijek kad to dozvoljavaju prilike, Sveta Stolica uspostavlja diplomatske odnose s Državama da bi tako održala kanal stalnog dijaloga po pitanjima koja zanimaju obje strane (usp. *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 427).

[16] Prema tome treba jasno podržavati da „nije istina da postoji suprotstavljanje između biti dobar katolik i vjerno služiti građanskom društvu. Kako se nemaju za što

sukobljavati Crkva i Država, u legitimnom vršenju svog dotičnog autoriteta, u pogledu poslanja koje im je Bog povjerio“ (Sv. Josemaría, *Brazda*, 301).

[17] „Prava i dužnosti odgoja, za roditelje su prvobitni i neotuđivi“ (*Katekizam katoličke crkve*, 2221). Usp. Ivan Pavao II, *Familiaris consortio*, 22. studenog 1981., 36.

[18] Usp. Ivan Pavao II, *Familiaris consortio*, 40.

[19] „Roditelji kao prvo odgovorni za odgoj svoje djece, imaju pravo *birati za njih školu* koja odgovara njihovim vlastitim uvjerenjima. Ovo pravo je temeljno. Ukoliko je moguće, roditelji imaju dužnost birati škole koje im više pomažu u zadaći kršćanskog odgoja. Javne vlasti su dužne garantirati ovo pravo roditelja i osigurati stvarne prilike njihovog

izvršavanja“ (*Katekizam katoličke crkve*, 2229).

[20] Usp. Pavao VI, Pismo *Octogesima adveniens*, 14. svibnja 1971, 25; Ivan Pavao II, Enciklika *Centesimus annus*, 25.

[21] Usp. Kongregacija za doktrinu vjere, *Doktrinarna nota o nekim pitanjima koja se tiču sudjelovanja katolika u političnom životu*, 24. rujna 2002, 6; *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 571.

[22] Usp. II Vatikanski Koncil, Konstitucija *Gaudium et spes*; 75; Pavao VI, Pismo *Octogesima adveniens*, 50; *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 417.

[23] *Ibidem*, 43.

[24] Usp. Sv. Josemaría, *Conversaciones*, 117.

[25] „Relativističko poimanje pluralizma nema ništa zajedničkog s legitimnom slobodom građana katolika da biraju, između političkih mišljenja spojivih s vjerom i prirodnim moralnim zakonom, ono poimanje koje se, prema vlastitoj prosudbi bolje uskladi sa zajedničkim dobrom. Politička sloboda nije i ne može biti temeljena na relativističkoj ideji prema kojoj sva poimanja o čovječjem dobru su jednako istinita i imaju istu vrijednost, nego o činjenici da političke aktivnosti ciljaju od slučaja do slučaja prema krajnje konkretnom ostvarenju istinitog ljudskog i društvenog dobra u povijesnom, zemljopisnom, gospodarskom, tehnološkom i kulturalnom, dobro određenom kontekstu. Većina usmjerivanja i rješenja, koja moraju u svakom slučaju biti moralno prihvatljiva, izbija upravo od zgusnuća posebnih činjenica i različitosti

prilika“ (Kongregacija za doktrinu vjere, *Doktrinalna nota o nekim pitanjima koja se tiču sudjelovanja katolika u političnom životu*, 24. rujna 2002., 3). Usp. *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 569 i 572.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-15-crkva-i-drzava-2/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-15-crkva-i-drzava-2/)
(31.03.2026.)